

Den svenska ekonomin enligt regeringens bedömning i 2011 års ekonomiska vårproposition

I vårpropositionen skriver regeringen att Sveriges ekonomi växer snabbt. Prognosen för de kommande åren är en fortsatt hög tillväxt med starka offentliga finanser, som ger överskott redan i år, och en sjunkande arbetslöshet. Om det ekonomiska läget tillåter, och om viktiga reformer inom välfärds- och utbildningsområdena kan säkras, tänker man genomföra de skattesänkningar som aviserades i budgetpropositionen för 2011. Föreslagna reformer är ytterligare jobbskatteavdrag, höjd nedre skiktgräns för statlig inkomstskatt, sänkt inkomstskatt för pensionärer och sänkt restaurangmoms.

Nedan ges en kort sammanfattning av regeringens syn på Sveriges ekonomi.

Konjunkturutvecklingen

Den globala ekonomin är inne i en återhämtningsfas som bedöms fortsätta till 2015, dock i en lugnare takt än 2010. Bakom återhämtningen ligger en stark efterfrågan i tillväxtekonomierna och en expansiv ekonomisk politik i stora delar av världen. Det har lett till en betydande uppgång i världshandeln vilket har gynnat exportorienterade länder som Sverige. Men bilden av världsekonomin är splittrad. Tillväxtekonomierna kommer att ha en högre potentiell BNP-tillväxt än övriga världsekonomin under de närmaste åren och därmed driva tillväxten i den globala ekonomin. Däremot kommer BNP-tillväxten i euroområdet och USA att bli måttlig under de närmaste åren.

BNP-tillväxten i Sverige ökade med 5,5 procent 2010. Den kraftiga ökningen beror på flera faktorer som samverkade; den globala konjunkturåterhämtningen, kraftigt ökande världshandel, en expansiv ekonomisk politik, en tydlig förbättring på arbetsmarknaden, ökad konsumtion bland hushållen, ökad offentlig konsumtion (det tillfälliga statsbidraget till kommunerna) och ökad investering bland företagen. Trots den starka återhämtningen under 2010 är resursutnyttjandet i ekonomin som helhet fortfarande låg. Det finns därför förutsättningar för svensk ekonomi att växa under de närmaste åren.

Regeringen tror på en fortsatt stark BNP-utveckling 2011 och 2012. BNP bedöms växa med 4,6 procent 2011 och 3,8 procent 2012. Återhämtningen bedöms bero både på en hög inhemsk efterfrågan och en global återhämtning. De indikatorer som ligger till grund för den bedömningen är bland annat den fortsatta globala konjunkturåterhämtningen som bidrar till en snabb exporttillväxt. Svensk export, som till stor del består av investerings- och insatsvaror, väntas gynnas av att investeringarna successivt ökar i många av Sveriges viktiga exportländer. Ökad produktion leder också till att resursutnyttjandet i företagen stiger vilket gör att de investerar för att öka den högre efterfrågan. Regeringen tror också på en relativt hög tillväxt av konsumtionen beroende på ökad disponibel inkomst, ljusare arbetsmarknadsutsikter och att hushållen successivt kommer att dra ner sitt sparande.

År 2013 – 2015 bedöms resursutnyttjandet i ekonomin vara på normala nivåer med en BNP-ökning på i genomsnitt cirka 3 procent.

Försörjningsbalans

	Mdkr ¹	Procentuell volymförändring i fasta priser, prognos					
		2009	2010	2011	2012	2013	2014
BNP	3 089	5,5	4,6	3,8	3,6	2,8	2,7
<i>BNP, kallenderkorrigerad</i>		5,3	4,6	4,1	3,6	2,9	2,4
Hushållens konsumtionsutg	1 527	3,5	3,9	4,0	3,3	2,7	2,2
Offentliga konsumtionsutg	858	2,6	0,9	0,6	0,6	0,6	0,2
<i>Statliga</i>	227	4,7	0,8	-0,1	-0,5	-0,4	-0,2
<i>Kommunala</i>	631	1,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,4
Fasta bruttoinvesteringar	550	6,3	10,4	8,8	6,4	4,8	3,7
<i>Näringslivet</i>	362	4,5	11,4	8,8	7,3	5,2	3,9
<i>Bostäder</i>	87	16,0	23,5	16,7	8,3	6,6	4,4
<i>Stat</i>	50	4,3	-12,0	-4,8	-8,1	-2,8	0,3
<i>Kommunala</i>	51	4,3	0,8	1,7	5,6	2,7	1,4
Lagerinvesteringar ²	-47	2,1	0,0	-0,3	0,0	0,0	0,0
Export	1 495	10,7	9,2	7,0	7,0	6,4	6,7
Import	1 294	12,7	9,1	7,3	6,6	6,5	6,0

¹Löpande priser

Svensk arbetsmarknad

Den snabba ökningen av produktionen har bidragit till att sysselsättningen har ökat. Fallet i sysselsättningen i samband med finanskrisen är redan återhämtad. De positiva signalerna om ekonomin och den förväntade starka produktionsökningen indikerar en snabb ökning av sysselsättningen 2011, sammantaget bedöms sysselsättningen öka med 110 000 personer. Tillväxten väntas bli särskilt stark i byggbranschen och inom vissa tjänstebranscher såsom företags- och hushållstjänstebranscherna.

Nyckeltal för arbetsmarknaden, prognos

Utfall för 2010 och prognos för 2011 – 2015

Procentuell förändring om inte annat anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Arbetskraften, 15-74 år	1,1	1,3	0,6	0,5	0,5	0,3
Sysselsatta, 15-74 år	1,1	2,5	1,4	1,3	1,1	0,6
Arbetslöshet 15-74 år ¹	8,4	7,3	6,6	5,8	5,2	4,9
Arbetsmarknadspo.progr ²	3,7	3,5	2,8	2,4	2,0	1,8
Produktivitet ³	3,4	2,7	2,1	1,8	1,5	1,8
Arbetade timmar ⁴	1,9	1,9	2,0	1,8	1,3	0,6

¹ I procent av arbetskraften

² Personer i konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska program i procent av arbetskraften

³ Mätt som BNP till baspris per arbetad timme

⁴ Enligt nationalräkenskaperna, 10 000-tal

Sysselsättningsuppgången har varit bred. Dels har både antalet tillsvidare- och visstidsanställningar ökat. Dels har sysselsättningen ökat i de flesta branscher. I den offentliga sektorn är det dock skillnad på staten, där sysselsättningen har ökat, och

kommunerna där den har minskat. Trots återhämtningen bedöms det finnas lediga resurser. Det främsta tecknet på det är att arbetslösheten fortfarande är hög, 7,3 procent 2011.

Regeringen gör bedömningen att sysselsättningen kan öka betydligt de närmaste åren utan att det blir någon större brist på arbetskraft. Man räknar med att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir normalt först 2014. Mellan 2010 och 2015 bedöms antalet sysselsatta öka med 320 000. Framförallt är det hushålls- och företagstjänstbranscherna som ökar mest. I takt med den ökande sysselsättningen antas arbetslösheten ha minskat till runt 5 procent 2014/2015.

Sysselsättning i sektorer

Utfall fram till och med 2010, prognos 2011-2015

	1000-tal	Procentuell förändring					
	Personer	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Näringslivet	3 072	2,0	3,5	1,6	1,5	1,5	0,9
Varuproducenter	1 085	1,1	2,3	1,1	1,1	0,2	-0,3
Tjänsteproducenter	1 988	2,6	4,1	1,8	1,8	2,2	1,5
Offentlig sektor	1 292	-1,0	0,3	1,1	0,9	0,2	-0,2
Staten	227	1,5	-0,2	-0,2	-0,9	-1,2	-0,5
Kommunsektorn	1 065	-1,6	0,4	1,4	1,3	0,5	-0,1
Ekonomi totalt ¹	4 473	1,1	2,5	1,4	1,3	1,1	0,6

¹ I ekonomin totalt inkluderas även sysselsatta i hushållens icke vinstdrivan organisationer

Källor: SCB (Nationalräkenskaperna) och finansdepartementet

Sysselsättningen inom kommunsektorn väntas öka 2011 efter tre år med negativ utveckling. Regeringen gör bedömningen att det beror på det tillfälliga statsbidraget 2011 och de ökande skatteintäkterna. En förklaring till de senaste årens minskande sysselsättningen inom kommunsektorn är att delar av sektorns tjänster, som exempelvis skolverksamhet och äldreomsorg, i allt större utsträckning tillhandahålls av företag i näringslivet. Antalet sysselsatta i näringslivet som är finansierade av kommunsektorn har ökat med omkring 27 000 personer åren 2007 – 2010.

Löner

Avtalsrörelsen 2010 omfattade omkring 3,3 miljoner arbetstagare. De centrala avtalen innehöll betydligt lägre löneökningar än i 2007 års avtalsrörelse. Sammantaget bedöms lönerna i näringslivet öka med 2,6 procent 2011 enligt konjunkturlönestatistiken och 2,4 enligt nationalräkenskaperna. Skillnaden beror på olika definitioner av lönemått där vissa typer av ersättningar som bonusersättning, semesterersättning m fl ingår i nationalräkenskaperna men inte i konjunkturlönestatistiken.

Lönerna bedöms öka i snabbare takt när arbetsmarknadsläget förbättras. Både de centrala och löneökningar utöver avtalen väntas öka snabbare i de nya centrala avtalen som ska förhandlas fram kring årsskiftet 2011/2012. Men löneökningarna bedöms ändå

bli måttliga under de närmaste åren. Dels beroende på att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden är fortsatt lågt 2012 och dels på att jobbskatteavdraget och reformer inom arbetslöshetsförsäkringen gör att arbetsutbudet ökar. När det blir lättare för företagen att anställa väntas lönerna öka långsammare. Många grupper som med regeringens reformer väntas bli sysselsatta har också en svag förankring på arbetsmarknaden och i snitt en lägre produktivitet.

Den reala lönen sjönk 2010 beroende på att de låga nominella löneökningarna var lägre än prisutvecklingen. De kommande åren väntas dock reallönen öka igen.

Löneutveckling

Årlig procentuell förändring

Utfall 2010 och prognos för 2011 - 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Industri	2,8	2,7	3,5	3,7	3,8	3,8
Byggindustri	1,9	2,6	3,5	3,7	3,8	3,8
Näringslivets tjänstesektor	2,4	2,6	3,3	3,4	3,6	3,6
Statliga myndigheter	2,7	2,2	2,7	3,0	3,1	3,1
Kommunala myndigheter	2,6	2,6	2,8	3,2	3,2	3,2
Totalt konjunkturlönestatistiken	2,5	2,6	3,2	3,4	3,5	3,5
Totalt nationalräkenskaperna	0,9	2,5	3,3	3,6	3,7	3,7

Källor: Medlingsinstitutet, SCB och Finansdepartementet

Inflation och reporänta

Inflationen mätt enligt KPI stiger kraftigt de närmaste åren och beräknas uppgå till 2,8 procent 2013 och 2,7 procent 2014. Ökningen beror i hög grad på att hushållens bostadsräntor ökar när Riksbanken höjer reporäntan. Riksbanken väntas höja reporäntan ytterligare i takt med att resursutnyttjandet och inflationen successivt stiger. Under 2013 – 2015, när resursutnyttjandet är normalt, bedöms reporäntan uppgå till 3,75 procent.

Den offentliga sektorns finanser

Den svenska ekonomin har gått igenom den ekonomiska krisen utan att stora underskott uppstått i den offentliga sektorns finansiella sparande. Återhämtningen i ekonomin bidrar till en successiv förstärkning. Underskotten 2009 och 2010 vänds till ett överskott på 0,3 procent av BNP 2011. Det väntas sedan öka till 4,4 procent 2015. Bakom förstärkningen av den offentliga sektorns finanser under prognosperioden ligger en ännu större förbättring av statens finanser. De förstärks främst genom att utgifterna minskar som andel av BNP.

Den konsoliderade bruttoskulden definieras av EU-regler och används vid bedömningen av medlemsländernas offentliga finanser. Som andel av BNP har skulden minskat kraftigt sedan Sveriges EU-inträde årsskiftet 1994/95. Då var den 72 procent av BNP men hade vid utgången av 2010 minskat till 39,8 procent. Prognosen till 2015 är att den minskar till 19 procent. Referensvärde inom EU är att skulden inte ska överskrida 60 procent.

Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor

Utfall för 2010, prognos för 2011 - 2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	1 675	1 731	1 821	1 912	1 999	2 089
<i>Procent av BNP</i>	50,7	50,1	50,3	50,2	50,2	50,3
Ålderspensionssystemet	230	236	248	260	274	287
Stat (exkl affärsverk)	881	914	963	1 010	1 054	1 101
Kommunal sektor	782	796	823	856	890	922
Utgifter	1 686	1 721	1 756	1 806	1 856	1 906
<i>Procent av BNP</i>	51,1	49,8	48,5	47,4	46,6	45,9
Ålderspensionssystemet	225	223	238	253	267	282
Stat (exkl affärsverk)	899	910	903	907	915	920
Kommunal sektor	780	804	829	860	893	925
Finansiellt sparande	-11	10	65	106	143	182
<i>Procent av BNP</i>	-0,3	0,3	1,8	2,8	3,6	4,4
Ålderspensionssystemet	5	14	11	7	7	4
Stat (exkl affärsverk)	-18	5	60	103	139	181
Kommunal sektor	2	-8	-6	-4	-3	-3
Skattekvot¹	45,4	44,9	45,1	45,1	45,2	45,2
Konsoliderad bruttoskuld	1 313	1 272	1 207	1 098	948	788
<i>Procent av BNP</i>	39,8	36,8	33,4	28,8	23,7	19,0

¹ Förhållandet mellan totala skatteintäkterna och BNP

Källa: 2011 års ekonomiska vårproposition

Inom den kommunala sektorn beräknas lönesumman och därmed skatteintäkterna växa snabbare 2011 än 2010. Den starkare tillväxten väger dock inte helt upp effekten av att det tillfälliga statsbidraget fhas ut från och med 2011. Den fortsatta ekonomiska återhämtningen medför att de ekonomiska förutsättningarna förbättras under 2012 – 2015. Det finansiella sparandet beräknas successivt förstärkas men vara negativt åren 2012 – 2015. Kommunsektorn som helhet väntas dock uppfylla kommunallagens balanskrav samtliga år.

Riskbild

Osäkerheten är stor om framtida konjunkturutvecklingen och den långsiktigt hållbara tillväxttakten i ekonomin. Sammantaget bedöms riskbilden vara balanserad, det vill säga riskerna för en sämre respektive bättre utveckling bedöms vara ungefär lika stora.

För en bättre utveckling talar att både hushållen och företagen är mycket positiva. Om dessa förväntningar realiserar kan återhämtningen bli starkare. Då finns en risk att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir ansträngt under de närmaste åren vilket skulle dämpa produktionsökningen.

Ett annat scenario är att konjunkturåterhämtningen i Sverige och i omvärlden dämpas på grund av oroligheterna i Nordafrika och mellanöstern vilket leder till sjunkande

oljeproduktion och kraftigt stigande oljepriser. En svagare internationell utveckling skulle i kombination med högre oljepris leda till en lägre tillväxt och en högre arbetslöshet.